Pall Arnesen:

Høstfest.

Slagelse 1814.

Høstfest,

høitideligholdt

i St. Michels Kirke i Slagelse

den 28de September 1814.

Udgiven

af

Overlærer Arnesen.

Gud! Alt, som aander paa vor Jord,
Gaae mættet fra dit Faderbord!
Guldberg.

Slagelse, 1814.
Trykt hos Peter Magnus,
Kongl. privil. Bogtrykker.

Forerindring.

Jeg skulde finde det betænkeligt, at byde Publicum følgende Smaastykker, hvis jeg troede, heri at have fuldkommen frit Valg. I Grunden er det vel ogsaa kun een Betragtning, som synes at tale for denne Pieces Bekjendtgjørelse ved Trykken.

Ligesom det nemlig er tækkeligt, at see flere Mænd og Qvinder at forene Talenter og Flid, for efter Evne at fremme en god Gjerning; ligesom det er smukt og hæderværdigt, at en Byes fleste og bedste Borgere samdrægtigen billige og befordre et veldædigt Formaal; — saaledes tykkes det anstændigt, retfærdigt og gavnligt, at det ædle Borgersind, den Velgjørenheds Aand, der ligesom besjælede vor lille Hoftfest, omtales med fortjent Ros.

Efter Udstedelsen af følgende Bekjendtgiørelse:

Vi Undertegnede have forenet os, med Flere af begge Kjøn, som ynde skjøn Kunst og Godgiøren-

hed om, at foranstalte, under Navn af **Høstfest**, en Solennitet, som gives i St. Michels Kirke her i Byen den 28de September næstkommende. Efter Fradrag af Omkostninger, bliver Indtægten ved den geistlige og civile Øvrighed at uddele i tilstundende Vinter til værdige Trængende og Huusarme her af Byen. Det var ubeskedent, at ville ydermere anbefale vort Forehavende til vore Medborgeres bekjendte Godbædighed.

Prisen for enkelte Billetter er 3 Rigsbanksmark.

De, som have Evne og Villie til at betale mere, ville enten tegne deres Bidrag paa Lister, som til den Ende ere nedlagte hos Pastor Kjerulf og Overlærer Arnesen, eller tilsende Een af os samme tilligemed en skreven Seddel, som bliver liggende ved det Regnskab, som for det Hele aflægges.

Imellem Concertens første og anden Hovedafdeling holder Pastor Kjerulf fra Chorsdøren en kort, til Dagens Høitid passende Tale *).

Slagelse, den 21de September 1814.

R. Kjerulf. Guldbrand. Arnesen. Krossing. Schjøtt.

overtoge tvende af Byens hæderligste Mænd, Proprietaire M. **Bagger** og Farver **Ebbesen**, at ombære Indbydelses Lister; hvilket Hverv de røgtede paa en Dem og vore Forventninger høist værdig Maade. At Byens Øvrighed

*) Formedelst Hr. Pastorens Sygdom nødtes jeg til at træde i hans Sted.

foregik vore Medborgere med ædelt og virksomt Exempel, fortjener taknemmeligen at erindres.

Blandt de Flere Herskaber fra Omegnen, som hædrede Festen med deres Deeltagelse, er det mig en saare kjer Pligt, med Erkjendtlighed at nævne vore Huusarmes ypperste Velgjører, Hr. Justitsraad v. Deurs, Herre til Bostrup; da denne Hædersmand, foruden Bidrag i Penge, skjænkede de Huusarme 1 Tønde Hvede og 2 Favne Brænde, efter at have i sidste Vinter ved lignende Anledning anvendt paa samme Maade en Gave af lignende Værd. Thi vel har det Gode i sig selv sin egen Belønning; — men skjønt og godt er det, at Velgiørenheds blide Lys vide spreder sine Straaler. — Hans Høivelbaarenhed, Amtmanden over Soroe Amt, Herr Kammerherre, Storkors og Dannebrogsmand v. Stemann havde den Godhed, ei allene efter Indbydelse at hædre Festen med sin Nærværelse, og i Gjerningen at vise sin Velvillie mod vore Huusarme, men ogsaa at tilkjendegive de Deeltagende sit høie Bifald med deres gode Hensigt.

Indtægten, omtrent 490 Rbdlr., foruden Naturalier, er, efter Fradrag af Omkostninger, tilligemed Subskriptions-Listerne efter Planen leveret til Byens respective Øvrighed, for i sin Tid at uddeles til Huusarme i Slagelse.

Gud velsigne hver den, som med redelig Villie

formindſker efter Evne ſine Brødres uforſkyldte Lidelſer!

Slagelſe, den 1ſte October 1814.

Arneſen.

Anmærkning. Tilfældigen har Høſtfeſten henligget, ligeſom for at blive det førſte fra Slagelſe Byes nye Officin udgaaende Arbeide; og kan den ſaaledes ſiges, ganſke at tilhøre Byen. Maatte Officinet være ſaa lykkeligt, i Tiden at levere flere og ſtørre Minder af ſand Borgerdaad!

Slagelſe, den 31te Dec. 1814.

Høst = Psalme.

(Ordene af Hr. Professor Guldberg *) Musikken af Hr. P. Krossing)

I Templet vi med Andagt møde,
og glade Jubler hæve sig!
Gud! Du har signet Aarets Grøde,
og Regn og Sol adløde Dig,
Den Rige Vintren seer med Ro;
den Arme selv er tryg og fro.

Vor Fader! bøie Du vort Hjerte!
for vore Brødre huldt det slaae!
Med skuffet Haab i bitter Smerte
ei Nogen fra vor Hytte gaae!
Din er Enhver, og Dit vort Brød:
o lad det lindre Dines Nød!

*) Guldbergs samlede Digte, 2den Deel, Side 193.

Ei vi for Spurven Laden lukke!
den komme, mættes, flyve frit!
Og, naar de Arme bønligt sukke,
med dem vi dele villigt Dit!
Gud! Alt, hvad aander paa vor Jord,
gaae mættet fra Dit Faderbord!

Da tør, naar Vaaren atter smiler,
til Dig med Tillid vi see hen;
da Ploven let ad Furen iler,
da signe Regn og Sol igien;
da sende Du den onde Tid,
vor Barm har Fred, den endes blid.

T a l e.

Vel er det Talerens Pligt at undervise, at overbevise, at røre; — men, kunde end mit svage Talent paa nogen Maade her fyldestgjøre denne Pligt; — med Grund skulde man bebreide mig uheldig Flid og Mangel paa den Ærefrygt, som skyldes dette hellige Sted, denne festlige Dag, denne hæderværdige Forsamling, hvis jeg vilde undervise Eder, ædle Mænd og Qvinder! om denne Høitids Natur og Hensigt, hvis jeg vilde overbevise Eder om dens Værd og Nytte, hvis jeg tilegnede mig, at ville hos Eder vække og lede Følelser, som vi alle dele. Thi alle besjæles vi af een Aand, af de samme salige Fornemmelser, som Digteren nyligen saa sandt og skjønt tolkede, af Taknemmelighed til ham, fra hvem alle gode Gaver komme, af reen, kjerlig og virksom Velvillie for vore lidende Brødre. Hellig Andagt og Tilbedelse er det Offer, vi alle tilsammen her bringe vor Gud. Med David synge vi: lader os takke Herren for hans Miskundhed, og for

hans underlige Gjerninger imod Menneskenes Børn, fordi han lædskede en tørstig Sjæl, og fyldte en hungrig Sjæl med Godt. Disse vore fælleds Følelser agtede en af vore hæderværdige Religions-Lærere at tolke for Eder, men selv hindret derfra ved Sygdom, bad og bød han mig at træde i sit Sted. Thi bønfalder jeg Eder alle, Høie og Ædle af hver Stand og Kjøn! at I med Overbærelse og Opmærksomhed ville nogle Øieblikke med mig dvæle ved den vigtige Sandhed:

At alle de Goder og Fortrin, der kunne vorde os som endelige Væsener til Deel, faae deres sande Værd allene ved Mennesket selv; — at det ikke er Besiddelsen af hine Goder, men at det først er deres rette Brug og Anvendelse, der giver Mennesket sandt indre Værd.

Blandt disse Goder nævne vi billigen først en kraftfuld og dannet Aand. — Hvad enten den med dyb Skarpsind eftersporer sin egen høie Natur og de skabte Tings Væsen, eller den paa Phantasiens lette Vinger hæver sig over Jordlivets Smaaligheder; — stor og ædel er den — en Guddomsgnist, klarlig funklende paa Jordlivets mørke Grund. Thi ved den erkjende vi vort guddommelige Slægtskab, erkjende vi os selv, som Guds Billede, som den øvrige Skabnings Herrer, og hinandens Brødre. Og dog gives der ingen Last eller Svaghed, til

hvilken en kraftfuld Aand stundom jo laante sin Tjeneste. Ei ville vi tale om de Mange, som anvendte glimrende Talenter, til at fremme uædle Hensigter ved uædel Daad; — men sandt og beklageligt er det, at mangen Bedre, just af sin medfødte Kraft fristedes til at glemme sin Pligt, eller krænke Ret og Billighed, naar han derved fandt Middel til at føie uregelmæssige Lidenskaber; at mangen Talentfald misbrugte Sindets herligste Gaver til at saare den Ærbares Øren, eller forstyrre retsindige Medborgeres Fred. Saaledes kan selv det Ædleste misbruges, saaledes faae selv de ypperligste Aand Kræfter, Sjelsstorhed, Skarpsind og Vid deres sande Værd først ved Mennesket selv, medens det gjør god Brug af de betroede eller erhvervede Evner; — thi de store Aandskræfter, som Gud i sin Naade skjænkede sit elskede Billede, kunne ikke tænkes afsondrede fra Frihed til at miskjende og misbruge dem: — men meget skal fordres af ham, hvem meget er givet.

Ikke var det i og for sig selv upassende, her at kaste et Blik paa den rette Brug eller muelige Misbrug af andre menneskelige Goder, f. Ex. af borgerlig Ære og Anseelse, af physisk Kraft og Fuldkommenhed o. s. v. — men Dagens Høitid indbyder til blidere Forestillinger.

Af de jordiske Goder, hvis Værd ene bestemmes ved

deres Brug og Anvendelse, ville vi nøies med at nævne Rigdom. Er Rigdom erhvervet ved redelig Flid, er den Frugt af gavnlig Vindskibelighed, eller Belønning for udmærkede Talenter, anvendes den med viis Sparsommelighed og liberal Rundhed til at fremme almeennyttige Hensigter, til at afhjælpe eller lindre lidende Brødres trange Kaar: — visselig skjænker da Rigdom sin Besidder sandt indre Værd, visselig er den da en herlig Guds Gave, vorder den et velsignet Middel til at fremme og udbrede Humanitet, Cultur og al menneskelig Lyksalighed.

Skjøn er din Lod, du Ædle! hvem Gud velsignede med Overflod af timeligt Gods, naar du erkjender:

"At Guldets Værd ved Graven svinder;
Dets vise Brug kun adler det.
Selv Diadem og Seiersminder
Er' Evighedens Vægt for let:
Men for den Skjerv, du Armod gav,
Din Løn er over Tid og Grav."

Ei misunder den Arme dig, ædle Velgjører, dit Gods og Guld; men naar han paa Sygeleiet takker Gud for Lindring i sin Smerte, da nedbeder han

Velsignelse over dig og over dit Huus; og Gud hører med Velbehag hans Bøn; — og naar du klædte og mættede den forladte Enkes ljlepesløse Spæde, naar du lod dem lære, at kjende Gud og Pligt og Fædreneland, og saaledes omdannede til gode og gavnlige Mennesker hine smudsig Armods usalige Offere; — thi Armod er Lasternes frugtbare Moder — da gjennemstrømme salige Følelser din Barm, du lever æret og elsket som en Gud paa Jorden. Velgjørenheds uvisnelige Krands skal, vædet af Taknemmeligheds Taarer, blidt omslynge dit Minde!

Høie og ædle Medborgere!

Velsignet være denne Dag! paa hvilken I atter have søgt at vise Eder Guds Fadergodhed og Høstens Velsignelser værdige, ved at lindre uforskyldt Armods bittre Kaar — de Rigere med rundelige Gaver af deres Overflod — de mindre Bemidlede ved glade at bringe deres Skjerv. Tak og Hæder være Eder hver og een!

"Thi Gud seer ei paa Riges Haand;
Men paa den fromme Givers Aand."

Held og Velsignelse følge Eder paa alle Eders levlige Veie!

Saa lyde da i jublende Chor festlig Takkesang til Dig, vor Fader og Gud! thi du er ene viis, og god, og stor! —

Høst-Cantate.

(Ordene af Overlærer Arnesen, Musiken af Hr. P. Kressing)

I jublende Chor,
Lovsynger Din Skabning, o Gud!
Sit Held, Din Gave, Dit Bud;
Thi Du er ene-viis, og god, og stor!

I Nattens Mulm, i Tordners Brag og Lyn,
Naar Jord og Hav og Luft og Ild omhvirvles,
Naar Hævn og Harme hvæsset Glavind løfte
Mod Grande, Frænde, Ven og Fædreland;
Naar Landboflidens redelige Frugter
Bortmeier Hagl og Storm og Vandes Strømme:
Da bæver, blegner Støvets usle Søn;
Han ahner blot din Almagt, og sit Intet,
O Gud!

Naar Kummers Taare Kinden væder,
Da lær af Sandheds klare Veld:
Den Gud, som Markens favre Lilie klæder,
Han styrer Alt til Dødeliges Held.

Trælsom Bonde rydder Steen og graver,
Bryder tunge Markland, Hegn tillaver,
Pløier, saaer, harver, haabfuld venter
Flittig Idræts tarvelige Renter.

Sign, Alherre! arbeidsomme Hænder!
Alles Tarv Dit Faderøie kjender,
Gjennem trange Stie Din Forsorg leder
Lystets elskte Børn til Daad og Hæder.

Men viid, du Jordens Søn! at mens du pløier, saaer,
Mens Brød i eget Ansigts Sved du søger,
Gud Herren ene giver Vext og Grøde,
Han ene Dug og Regn og Solens Straaler
Nedsender over svage Skabnings Verk.
Giv Herren Sit! ham egner Priis og Hæder!
Han gav, han tog. Høilovet er hans Navn!

Iført sin stolte Pragt Naturen gyder
Velsignet Fylde over Hertas Have;
Hvor over kjere Børn vor elskte Fred
O! nytter skjønsomt Himlens milde Gave!
Alt vide Slette Ceres huldt omfavner;
Vort Haab er trygt; Belønning Flid ei savner.

Blidelig bølger den gyldene Slette;
Takfuldt dens Dyrkere Axekrands flette;
Fro til sit Høstverk nu Bonden heniler;
Fliden er lønnet! trygt Haabet nu smiler.

Saftfulde Planter saa livelig dufte;
Muntre Zephyrer saa kjølende lufte;
Skovenes Sanger i høien Skye toner;
Hist under Frugt bugne løvrige Kroner.

Kort er vor Sommer — brat Vinteren kalder,
Stormen snart hviner, og Løvet affalder,
Qvidrende Smaafugl til Syden mon ile,
Moder Natur af sin Gjerning sig hvile. —

Da skal, o Landmand! i fredsæle Bolig
Sommerens Gaver du nyde saa rolig;
Prisende, signende Frugtbarheds Fylde,
Skal du dens Fader med Takkesang hylde.

Manddoms Kraft paa Kampens mørke Dag,
Fromhed, Taalmod under Skjæbnens Slag;
Ydmyg Lov og Priis i Medgangs blide Stund
Takke Dig, vor Gud! til Livets sidste Blund!

Tillæg.

Prolog,

skreven af Overlærer Arnesen til Forestillingen af Elskovsbarnet, til Bedste for Huusarme i Slagelse, den 2den Februar 1814.

Saa kold og mørk en Tid jeg ikke mindes,
Det kjære Brød — Gud hjælpe — neppe findes
Ved Flid og Arbeid! — Saa mon jevnlig klage
Heel mangen Fader, Moder end i Kraftens Dage.

Hvo lider ei? Hvor troer ei Grund til Klage? —
Thi megen Kummer, Lidelse og Plage
Udstrøede strænge Retfærds vise Haand,
Til Daad og Dyd veiledende vor Aand
Ad Modgangs trange, tornegroede Stie.

Saa kold og barsk en Vinter jeg ei mindes!
Med dybe Suk fra sorgomspændte Hjerte
Udstønner kraftløs Olding; syge Moder
Kuldskjære Smaae med Pjalter sparsomt dækket
Mod Snee og Iis og Storm; og taarevædet
Ombeles Hungersbrød i kolde Hytte;
Mens smudsig Armod sørgeligen føder
Vankundighed og Udaads fæle Rædsler.

Dog — Held vor Bye! Held hver dens brave Ædling!
Held være ham, den gjæve Dannebroger!
Som lærte Armods Born og svage Gamle,
Ei blot at søge Medynks lille Gave,
Men og ved Arbeid, Orden, Underviisning,
At vorde Mennesker, og — Lykkelige —

Men — ædle Mænd og Qvinder! vel I vide,
At Tidens Trængsler sprede Armod, Qvide,
Borttørre Flids og Idræts spæde Kilde,
Udstrøe saa lønlig Sorgens Torne vilde.

Det er saa tungt at trænge — uden Brøde —
At betle Brødet tungere — og dobbelt

Mon skjulte Armod knuge Sorgens Søn,
Som lider taus og tæres hen i Løn.

Thi ydes Tak og Priis og Hæder hver,
Huusarme rakte gavmild Haand saa kjær!

Sælges hos Hhrr. Proprietaire M. Bagger og Farver Ebbesen her i Byen for 3 Rbmk., eller hvad mere Godvædighed maatte ville forunde den agtværdige trængende Enke, Mad. Kikkebusch.

